

ZAVRŠE pri Grobelnem - p.c.M.M.dobrega sveta *(Imenovani tudi Mala brtnica 1.)*

Arilo ~~xx~~ gotskega oltarja za oltarjem, treba spraviti. Gotški kip sv.Boštjana predelan v hudiča. *Kip got. oltarja s kipi sv. Roka, sedel v cel'škem*
rezerjiru (po izjavi Gihljevskega brtnice) Stele, LXXXV, 23.11.1930, str.35.

Napis na glavnem portalu: Rochi diligentia fidelisque populi largitate vetvs
 deiparae habitatio renovat.

Ob glavni fasadi na levem oglu čez ogle postavljen gotški opornik. Na desni tvori opornik na istem mestu lok do pokopališkega obzidja. Cerkev ima okrog in okrog z izjemo prizidka na juž. strani pristrešen venec. Prezbiterij iz 3 stranic Skota ima precej plitve opornike z vemsno strešico na vseh oglih. Okna so po večini prezidana. Staro odprtino ima eno na juž. strani. Pod njo je vzidan kamen z napisom v gotski frakturi Anno dñi M.CCCCC Walthasar . ma...
 Prezbiterij znotraj gotsko obokan na polkrožnih služnikih. Dva velika okrogla sklepnika, eden s primitivnim obrazom, drugi z rozeto. Oba sta obdana s svitkom, kakor pri židovski sinagogi v Mariboru. Str. sklepniki imajo obliko ščitkov z različnimi znaki. Na enem je tudi glava. Služniki ob vel. oltarju imajo na kapitelih primitivne glave. Ladja je obokana s toni s sosvodnicami.
 Vel.oltar je lesen, lepo delo iz 2.pol.17.stol. V atiki čedna slika sv. Janeza delo neznanega italjana (Tizian?) Na stenah vise 3 antependiji iz 2.pol.18 stol., dekorativno izborni in slika Brezmadežne, sorodnega čopiča kot slika sv. Janeza Nep. Šraven . Iz 1.pol.18.stol., proti sredi.
 Čedna orgeljska omara ima letnico 1826. Dva str. oltarja sta primitivno sli-

kana na steno. Dobra sta kipa sv. Petra in Pavla iz 1.pol.18.stol.

Stele, LXXXI, 14.8.1927, str.1 - 2.

Prednja stran cerkve je v gotskem slogu, rebra imajo starogotska znamenja (grbe) in zunanji stebri so kaj zanimivi za tiste, kateri se pečajo z znanostjo starih cerkvenih stavb. Kamen z gotskimi črkami ima napis: Anno Domini Millesimo wuinto Mariae beatae Virgini.

Slov. gospodar, 1.~~1877~~ 1867, str. št.20, tečajl.

Zgod. spomeniki za prosto slovensko ljudstvo III.

spisal Bavorin +rstenjak.

(Sawersche)

Filiala, posvečena Mariji dobrega sveta.

Pravilno orientirana cerkev stoji na prijaznem griču v n.v. 338 m., nekoliko severno postaje Grobelno. Odlikuje je lepa lega.

Viri in literatura: Farna kronika.

Cerkev sestavljajo: mogočen, š čokat, prizmatičen zvonik z velikim opornikom na južnem oglu, ki tvori drzen lok in je nastal iz tektonskih potreb. Severno ob njem sega ladja prav do zapadne zvonikove stene ter tvori na oglu močan opornik. Ladja je pravokotna, nekoliko ožji in višji, 3/8 zaključeni prezbiterij ima na jugu prizidano zakristijo za oratorijem. Gradnja je kamenita, ometana. Streha cerkve je enotna, na jugu škrljeva, na severu opečna; zakristije strešasta, škrljeva; opornikova pultasta

škriljeva; zvonika konkavno piramidasta, nizka, škriljeva. Cerkev je lep primer podeželske gotske cerkve ter vredna ohranitve.

Zunanjščina: Cerkev razen zakristije opasuje pristrešen talni zidec, ki obteka tudi obadva zapadna opornika ter se večkrat naravna po terenu (zalomi). Enako opasuje vso cerkev tudi kamenit fabion, žlebastega profila. Severni opornik ima na čelni strani žlebasti zidec in pultasto opečno streho, južni opornik opasuje močan prostrešen-žlebasti zidec, ki se na čelni strani še enkrat pomovi pod vrhom. Vse opornik pokriva pultasta, škriljeva streha. Njegov notranji lok je izdelan iz rezanega kamna.

Cerkveno fasado tvori zvonik. Glavni portal je ovalen, vkomponiran v pp okvir, ki ima zgoraj profilirano preklado. Na okvirju je letnica 1836, na loku pa kronogram: PAROCHIA DILIGENTIA FIDELISQUE POPULI LARGITATE VIVS DEIPARAE HABITATIO RENOVATA. Nad portalom je manjše pp okno, še višje sledi pp lina s posnetimi robovi in na vrhu zvonovnica zašiljene oblike s posnetimi robovi na ajdovo zrno. Zvonikov fabion je preprost, konkaven ter nad urnimi kazališči polkrožno usločen. V južni zvonikovi steni je v 1. etaži kvadratno okence, v naslednjih dveh 2 pp lini s posnetimi robovi, na vrhu pa pp zvonova lina posneta ob robovih na ajdovo zrno. Vzhodna zvonikova stena ima zaradi višine ladjine strehe samo pp zvonovo lino z robovi, posnetimi na ajdovo zrno. Tudi severna zvonikova stran je prosta samo v gornji polovici, kjer je pp zvonovnica na robih posneta na ajdovo zrno, a nobenih linic ali urinega kazališča.

Obe ladjini podolžnici imata v sredini m novejša, preprosta pp portala z ppk okni nad seboj. Zakristija ima v zapadni steni pp portal s profilirano preklado ter pp okno s štirilistno oz kovano mrežo, v južni steni 2 enaki okni, v vzhodni steni pa enako okno, samo v oratorijevi etaži.

Prezbiterij na obeh straneh stopajo 4 stebraški oporniki, ki imajo posnete robove, pultaste kamenite strehe ter v sredini višine pristrešne, podžbe-

bljen zidec. Končuje se pol m pod fabionom.

Prezbiterij nima v severni podolžnici nobenega okna, v zaključnicah ima 3 okrogle line, od katerih sta oni v poševnicah gotski, v zaključnici pa baročna v kvadratnem okvirju, v južni steni ima visoko zašiljeno okno brez krogovičja, katerega zunanji rob je zaokrožen.

Pod južnim oknom je pdp kamenita plošča z napisom v gotski frakturi: ANNO DNI MCCCC/IIII AEDIFICATUM. Napis je precej uničen in deloma z malto zamazan.

Vse vratnice, razen onih glavnega portkala, so obite z novejšo pločevino, ključavnico pa imajo samo južna vrata in ta je revolverška. Zunanjščina je bila obnovljena l. 1955.

Notranjščina: Tlak je marmornat, prezbiterijev dvignjen za stopnico. Zvonica ima kapasti obok ter počiva na 2 mogočnih slopih, ki so na ogalih posneti deloma na ajdovo zrno, deloma na jezike.

Pevska empora, ki obsega vse zvonikovo prvo nadstropje, sega za ca 1.5 m v ladjo ter počiva na 2 širokih lokih in srednjem nosilcu, ki se veže na zvonikov slop. Njena ograja je zidana, polna ter okrašena z dvignjenimi pdp-segmentnimi polji.

Ladjo pokriva banja s 3 pari sosvodnic, ki počivajo na 2 parih celih in 2 parih polovičnih slopastih pilastrov. Obbove sosvodnic krasi štukirani pasovi z gorzdoma, vrtnicama in sončnicama na vrhu. Teme banje krasi razgibano polje, obrobljeno s štukovim robom.

Slavolok je ppk. Prezbiterijeve stene poživljajo 3 pari služnikov z visokimi okroglimi bazami ter preprostimi kapeteli, katerih vzhodne krasi prepraste maske, oziroma obrazi. V kotih pri slavoloku se služnika začenjata šele visoko zgoraj ter počivata na piramidastih konsloah s profilacijo zgoraj. Obok je zvezasto-rebrast. Vsa stišišča reber krasijo okrogli in ščitasti

sklepniki, okrašeni deloma z rozeto in hruškastim obličjem v pletenem vencu (verjetno Kristova glava?) srednja dva ter z obličjem, znaki I, IHS, W itd stranski.

Vsa notranjščina je tonsko poslikana, le ~~na~~ nad stranskima oltarjema sta naslikana njihova nastavka. Notranjščina je bila obnovljena l. 1909. Iz prezbiterija vodijo desno pp vrata (portala s profilirano gredo) v zakristijo, ki je kamenito ~~šikkunax~~ tlakana ter obokana s potlačeno banjo, v katero se vrezuje par sosvodnic. Iz nje vodijo kamenite stopnice v oratorij, ki je kamenito tlakan ter pokrit z ravnim, ometanim stropom. Tu je preprosto pdp okno, ki gleda v prezbiterij.

Oprava: Glavni oltar je lepo in veliko baročno delo. Okoli l. 1860 je baj e še bila na njem letnica 1655 kot leto naslikana oltarja in 1835 kot leto obnove lotarja. Vendar prva letnica ne bo držala.

Oltar sestavljajo: sorazmerno majhna, zidana, prizmatična menza, ~~pred~~ precej širši podstavek, ki tvori podlago tudi za obhodna loka, prostorno razvita predella, ki oblikuje obhodna loka ter ob stenah pomovno stopa v prostor, močno ploskovno zadržan nastavek, katerega nosita 2 + 1 par gladkih stebrov, ravna golšasta greda, ki v sredini tvori še potlačeni lok ter ob straneh volutasti krili ter končno atika, ki je ponovitev nastavka, le da jo nosita samo 1 + 1 par stebrov, zaključuje pa ravna golšasta greda z ravnima kriloma. Tabernakelj je primerne velikosti in istočasen z oltarjem. Posebno lep je njegov lambrekinasti baldahin, obdan z bogato draperijo, na katerem gori srce. V glavni niši stoji gotski Marijin kip iz začetka 16. stol., ki stoji na zemeljski polobli in obrnjenem mesečnem obrazu s fesom na glavi. Marijo obdajajo baročni angeli. Ostali kipi v nastavku predstavljajo: Lovrenca, Joahima, Ano in Štefana. Na ogredjih nastavka in atike sede po 4x deloma oblečeni angeli. V atiki je v središču oljna kopija

Tizianovega Janeza Krstnika, ob straneh stojita Peter in Pavel, na vrhu atike pa od smrti vstali Zveličar. Na jermenastem akantu ob atiki se igrata še 2 oblečena putta. Oltar je kvalitetno delo, katerega je nemogoče stilno datirati v sredino 17. stol., amapak najverjetneje v 1. pol. mogoče še v sredino 18. stol. Plastiki Lovrenca in Štefana nista delo iste roke kot ostale figure, katerih značilnost so močno razvite obrvi.

Stranska oltarja sta tabernakljastega tipa, preprosta, iz l. 1853., izdelek Leocolda Götzla iz Celja. Kipa titulatnih svetnikov sta kvalitetni baročni plastiki iz prejšnjih dveh oltarjev, ki jih je l. 1800. poškodovala strela. Prižnico je izdelal l. 1836. Filip Hodel, mizarški mojster iz Vojnika, kot pravi napis na notranji strani prižnice.

Orglje je izdelal l. 1826. graški mojster Marija Kreinz.

Vratnice, ki vodijo v zakristijo, so s ključavnico vred poznobaročne in bi jih lahko datirali v 3. četrtino 18. stol.

Zakristijska omara je poznobaročna, bogato intarzirana in zgoraj okrašena s školjkovino. Je dvodelna. Spodnji del je štirikrat močno vzvalovljen, zgornji enako, le nekoliko šibkeje ter počiva na školjkasto oblikovanih nogah.

Oprema: Stekleni lesteneč je iz l. 1845.

V prezbiteriju visijo na steni 2 antependija in 2 sliki.

Antependija sta pdp, opl, okrašena s kartušama v sredini in cvetnima vazama ob straneh. V kartuši enega je upodobljena Marija zaščitnica s plaščem, v kartuši drugega pa Peter in Pavel. Oba antependija sta zelo dobro ohranjena ter iz 18. stol.

Sliki sta nenavadno ozkega, visokega formata, sta ppk, opl, ter sta prvotno bili v stranskih oltarjih farne cerkve sv. Vida. Obe sta iz l. 1735. kot poroča farna kronika in govori tudi stil. Obe sta zaradi vlage plesnivi

in potrebni čiščenja in konservacije.

Prva slika predstavlja klečečega Janeza Nepomuka z bleščečim jezikom v rokah, kateremu se prikazuje MF z otrokom in angeli. Kompozicija je običajna baročna, diagonalna. Pod sliko sta dva napisa: DEDIT MIHI DOMINUS LINGUAM/MERCEDEM MEAM ET IN IPSA LAUDABO EUM. ECC: 51, ,V,,30 in drugi: S: ICANNES NEPOMUCENUS M: FAMA PERICLI/ TANTIVM PATRONUS OBSTAT PATRATA ET PROBATA MIR/ACULA A BENEDICTO XIII P. M. SOLEMNITERE CANO/ NISATUS EST ANNO 1729 DIE 19 MARTII, CUIUS HONOR/ Nadaljevanje manjka, ker je odrezano. Druga slika predstavlja Immaculato v običajni baročni kompoziciji. Sliki sta srednje kvalitete, njih avtor ni znan.

V zakristiji je omeniti baročno dalmatiko z volneno aplikacijo cvetlic in MB z detetom. Ostalo je v zakristiji bp.

V oratoriju je omeniti: antependij enak prejšnjima, le da ima upodobljena Fabiana in Sebastijana, nato 2 plastiki duhovnikov-menihov iz 17. stol., ekspresivno, toda močno uničeno razpelo brez vsake polihromacije, iz 19. stol. ter skrinjico s podobama MB in Katarine spredaj in napisom ob strani, ki pa ni več čitljiv, vendar se da iz njega izluščiti, da je to del Martinovega oltarja iz l. 160., katerega je dal postaviticonfessor et pontifici Reverendus Dns Daniel Sho.....c

Zvonik: Na pevsko empore in s ~~st~~ tem v l. etažo zvonika vodijo stopnice, speljane ob severni steni zvonika. Pevska empore je tlakana z opeko, proti ladji in stopnicam se odpira z zašiljenim potlačenim lokom, ki je na obeh ~~st~~ straneh posnet, odnosno z ppk lokom, ki je enako osnet, proti jugu pa je imela visoko, zašiljeno okno, ki je sedaj zazidano do male pp line. Iz empore so vodile stopnice v gornje etaže zvonika, odnosno na ladjino podstrešje na istem mestu kot danes. Zvonik sam je poškodovala l. 1800 strela, zato ima zvonovnica opečen obok iz začetka 19. stol. Zvonova sta železna

KID-ova iz l. 1925.

Podstrešje: Ladjini kameniti oboki so narejeni tako, da obhodne stene niso nič dvignjene, ampak se oni pnejo v vsem loku v cerkveno podstrešje. Ohranjen ni omet na podstrešju dokazuje, da je imela ladja prvotno raven tabulant in da so jo šele v 18. stol. obokali. Ker omet obteka tudi ves stopniščni prostor severno zvonika do višine ladje, to dokazuje, da je bil ta prostor vedno vključen v cerkevno notranjščino. Obsegal je stopnice na emporo, v zvonik in na podstrešje. Šlednje so vodile skozi padna vrata tabulanta, osvetljevala jih je pp lina, v zvonikove gornje etaže pa so vodila vrata v pp portalu. Zakristija je dozidek 18. stol. Na njenem podstrešju je viden gornji del Krištofove freske, ki je ^{dobro} ohranjena. Svetnikov obraz kaže že n široke, renesančno vplivane poteze, kar datira fresko v začetek 16. stol.

Resume: Cerkev je bila zgrajena v začetku 16. stol., kar dokazuje letnica na prezbitarijevi zunanjščini, gotski Marijin kip in Krištofova freska na zakristijskem podstrešju. Obsegala je zvonik, ravno krito ladjo in zvezdno-rebrasto obokani prezbitarij. V 1. pol. 18. stol. so obokali ladjo, uredili pevsko emporo, prizidali zakristijo ter nabavili novo opremo, od katere je ostal še glavni oltar ter glavna kipa stranskih oltarjev in vsi trije antependiji. Leta 1800 je strela poškodovala zvonik, ki je tedaj dobil svojo potlačeno piramidasto streho. Zadnjič je bila cerkevna zunanjščina obnovljena l. 1955.

Okolica: Cerkev obdaja ovalno pokopališko obdaje z vhodoma iz vzhoda in zapada. Zapadni vhod tvorita zidana slopa s prečno, leseno streho, krito s škrliljem, vzhodni pa ima podobo zidanega loka, kritega s škrliljevo podolžno

streho. Na zunanji strani st^{an}ad lokom letnici MDCCCLXXII in 1777. Obzidje je pokrito s kamenitimi ploščami, vendar precej ruinirano in potrebno popravila. Na opuščnem pokopališču sta pokopana Mihael Zagajšek (1739-1827), župnik v Klačobju in znani slavist ^{ter} Jožef Ulaga (1815 - 1892), župnik v Sv. Vidu pri Grobelnem in slavist.

Napis Zagajškovega nagrobnika, pisany bohoričici, se glasi: TUKAJ/ LEŽIJO OSTANKI ČASTIVREDNEGA GOSPODA/ MICHAELA ZAGAJŠEKA/ KATIR JE / NA 12. DAN KIMOVCA 739 LUČ SVETA ZACLEDAL/ U LETU 762 H MAŠNIKU ŽEGNAN, 13 ti DAN/ PROSENCA 773 NA KALLOPJE ZA FAJMOŠTRA PRI/ ŠEL, NA 27. DAN GRUDNA 820 U STAN POČITKA/POSTAULEN, 12. DAN VELKI TRAUNA/ 827TUKAJ POKOPAN.

Konservatorske opombe: Cerkev ima slabo streho ter jo precej zamaka. Popravilo je nujno potrebno. Drugače je stavba dobro vzdrževana.

Ostalo:

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija (Šentjur), rkp. str.166-168, zapiski 1960.

Ob potu na Sladko gore stoji na kamnitem podstavku 4oglat steber s 4oglatim nastavkom in valovito piramidno streho. V plitvih nišah nastavka primitivni, a zelo dobri reliefi: Križanje, sv. M.^{na} Magdalena z mazili in M.božja. Zgornji del iz peščenca, steber pa iz belega marmorja. Na stebru napis : O.L.1726.

Stele, LXXXI, 14.8.1927, str.3.